EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 2.3.2021.
COM(2021) 94 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

saskaņā ar Civildienesta noteikumu 77. pantu

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

saskaņā ar Civildienesta noteikumu 77. pantu

JURIDISKAIS PAMATS

Civildienesta noteikumu 77. pantā, kas pēdējoreiz grozīts 2013. gadā[1], noteikts, ka pensionēšanās vecums tiek izvērtēts reizi piecos gados, sākot no 2014. gada 1. janvāra, pamatojoties uz Komisijas ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei. Ziņojumā jo īpaši izvērtē izmaiņas saistībā ar dalībvalstu civildienestu ierēdņu pensionēšanās vecumu un iestāžu ierēdņu paredzamo dzīves ilgumu.

Tāpat likumdevēji pieņēma lēmumu, ka attiecīgā gadījumā Komisija sagatavo priekšlikumu, ar kuru groza pensionēšanās vecumu atbilstoši minētā ziņojuma secinājumiem, īpašu uzmanību pievēršot attīstībai dalībvalstīs.

Ar šo ziņojumu tiek īstenots iepriekš minētais noteikums, izvērtējot jo īpaši izmaiņas saistībā ar dalībvalstu civildienestu ierēdņu pensionēšanās vecumu un iestāžu ierēdņu paredzamo dzīves ilgumu laikposmā no 2014. līdz 2018. gadam.

1. ZIŅOJUMA DARBĪBAS JOMA

Saskaņā ar Civildienesta noteikumu 77. pantu dalībvalstu izmaiņas saistībā ar dalībvalstu civildienestu ierēdņu pensionēšanās vecumu un iestāžu ierēdņu paredzamo dzīves ilgumu būtu jāizvērtē reizi piecos gados, tādējādi šā ziņojuma pārskata periods ir piecu gadu laikposms no 2014. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. decembrim.

Likumdevēji ir norādījuši materiālo piemērošanas jomu, kura ietver gan dalībvalstu civildienestu ierēdņu pensionēšanās vecuma, gan iestāžu ierēdņu paredzamā dzīves ilguma izmaiņas. Turklāt tajā ir norādīts, ka, izvērtējot iespēju grozīt pensionēšanās vecumu, Komisijai būtu jāpievērš īpaša uzmanība attīstībai dalībvalstīs.

Pēc Apvienotās Karalistes izstāšanās no Eiropas Savienības 2020. gada 1. februārī dati par Apvienoto Karalisti netiek iesniegti. Ziņojumā veiktā analīze būs turpmākās rīcības pamatā. Tāpēc, pilnībā atzīstot faktu, ka Apvienotā Karaliste pārskata periodā bija dalībvalsts, pašlaik tomēr nešķiet lietderīgi iekļaut ziņojumā datus par situāciju Apvienotajā Karalistē.

2. VISPĀRĪGA INFORMĀCIJA

2.1. Datu vākšana

Eurostat pieprasīja dalībvalstu ekspertiem reizi gadā iesniegt datus Civildienesta noteikumu 83. panta jautājumu darba grupā. Šīs darba grupas kompetencē ir sadarbībā ar *Eurostat* risināt visus jautājumus, kas saistīti ar Civildienesta noteikumu XII pielikuma īstenošanas metodiku.

Lai izpildītu savu ziņošanas pienākumu un saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 4. panta 3. punktu Eiropas Komisija pieprasīja 83. panta jautājumu darba grupas dalībvalstu delegātiem līdz 2019. gada beigām sniegt datus par savu attiecīgo civildienestu pensiju sistēmām un apstiprināt šo datu uzticamību. Tas jo īpaši attiecās uz piemērojamo pensionēšanās vecumu pārskata periodā un citiem pensiju shēmu darbības aspektiem.

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) Nr. 1023/2013 (2013. gada 22. oktobris).

2.2. Metodoloģiskie aspekti

Dalībvalstu pensiju pabalstus salīdzināt ir iespējams tikai nosacīti, jo pensiju shēmu starpā pastāv strukturālas atšķirības. Jo īpaši dalībvalstu centrālo dienestu civildienesta ierēdņu pensiju shēmām var nebūt vienāds kopums, t. i., dalībvalstu shēmas ietver centrālās valdības ierēdņus, visa valsts sektora civildienesta ierēdņus vai arī visus nodarbinātos iedzīvotājus kopā ar centrālās valdības civildienesta ierēdņiem.

Turklāt dažu valstu pensiju shēmām piemīt "paaudžu solidaritātes" raksturs (t. i., strādājošo pensijas iemaksas tiek pārdalītas tiem, kuri ir pensionējušies) atšķirībā no shēmām, kurās darbinieki veic iemaksas savā nākotnes pensijā. Tāpat dažu valstu shēmās ir noteikts atšķirīgs pensionēšanās vecums dzimumu starpā.

Saskaņā ar ES tiesu praksi[2] ES ierēdņu pensiju shēma ir nosacīts ("virtuāls") fonds ar definētiem pabalstiem, kurā personāls ar iemaksām finansē iemaksu veicēju nākotnes pensijas. Iemaksas faktiski sedz attiecīgajā gadā iegūto pensijas tiesību izmaksas, un tās nekādā veidā nav saistītas ar tā gada pensiju izdevumiem[3].

2.3. Parastā pensionēšanās vecuma definīcija

Civildienesta noteikumu 77. pants attiecas uz pensionēšanās vecumu, ko dēvē arī par parasto pensionēšanās vecumu. Šis termins attiecas uz vecumu, kurā ES darbinieki pensionējas automātiski bez naudassoda piemērošanas. No 2014. gada 1. janvāra ES darbinieku parastais pensionēšanās vecums ir paaugstināts līdz 66 gadiem tiem darbiniekiem, kuri ir pieņemti darbā, sākot ar 2014. gadu. Darbiniekiem, kuri pieņemti darbā pirms tam, ir piemērojami pārejas noteikumi.

Pastāv divu veidu atkāpes no parastā pensionēšanās vecuma:

- pirmkārt, darbinieki var lūgt priekšlaicīgu pensionēšanos, t. i., pensionēšanos pirms parastā pensionēšanās vecuma sasniegšanas. No 2014. gada 1. janvāra visu darbinieku priekšlaicīgas pensionēšanās vecums ir paaugstināts līdz 58 gadiem. Priekšlaicīgas pensionēšanās gadījumā vienmēr tiek piemērots ievērojams naudassods[4],
- otrkārt, ja iecēlējinstitūcija uzskata to par attaisnotu dienesta interesēs, darbinieki pēc viņu pašu lūguma var turpināt strādāt līdz 67 gadu vecumam. Izņēmuma gadījumos darbinieki var turpināt strādāt līdz 70 gadu vecumam, un šādā gadījumā darbinieku automātiski pensionē tā mēneša pēdējā dienā, kurā viņš sasniedz šo vecumu.

3. DALĪBVALSTU CENTRĀLO DIENESTU CIVILDIENESTA IERĒDŅU ATTIECĪGĀ PENSIONĒŠANĀS VECUMA IZMAIŅAS

Turpmāk sniegtajās diagrammās ir parādītas dalībvalstu centrālo civildienestu ierēdņu parastā, minimālā un maksimālā pensionēšanās vecuma izmaiņas[5]. Tabulās nenorādītās dalībvalstis neiesniedza datus *Eurostat*, vai arī tajās nepastāv minimālais vai maksimālais pensionēšanās vecums.

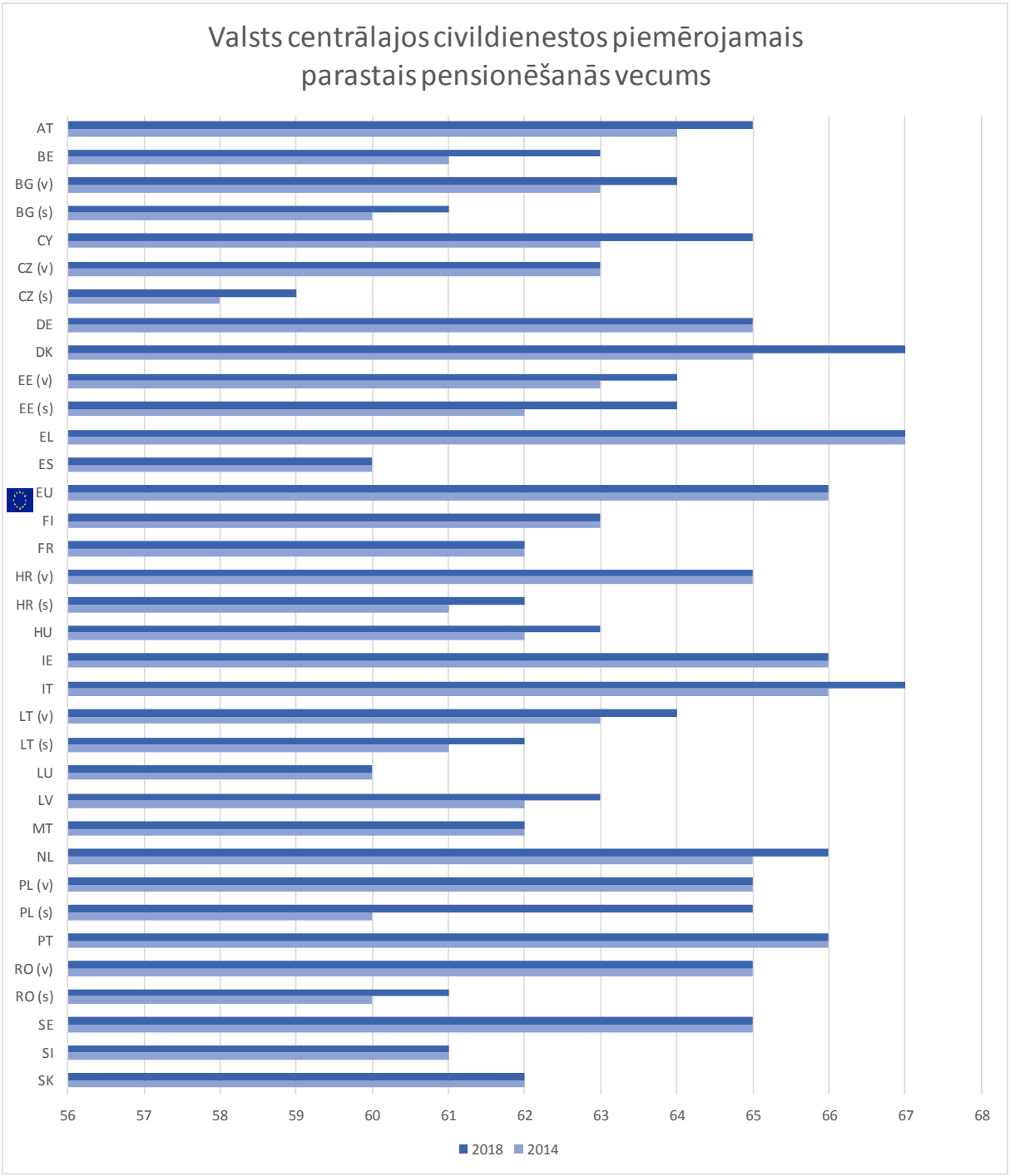
[2] Sk. galvenokārt sprieduma *Wils/Parlaments*, F-105/05, 85. punktu, un sprieduma *Purvis/Parlaments*, T-439/09, 45. punktu.

[3] Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei par Civildienesta noteikumu XII pielikuma piemērošanu, COM(2018) 829 final.

[4] Saskaņā ar Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 9. pantu attiecīgo pensiju samazina par 3,5 % par katru parastā un faktiskā pensionēšanās vecuma atšķirības gadu.

[5] Gadījumos, kad dalībvalstis iesniedza datus intervāla veidā (t. i., minimālais pensionēšanās vecums no 56 līdz 60 gadiem), diagrammās ir norādīta lielākā vērtība.

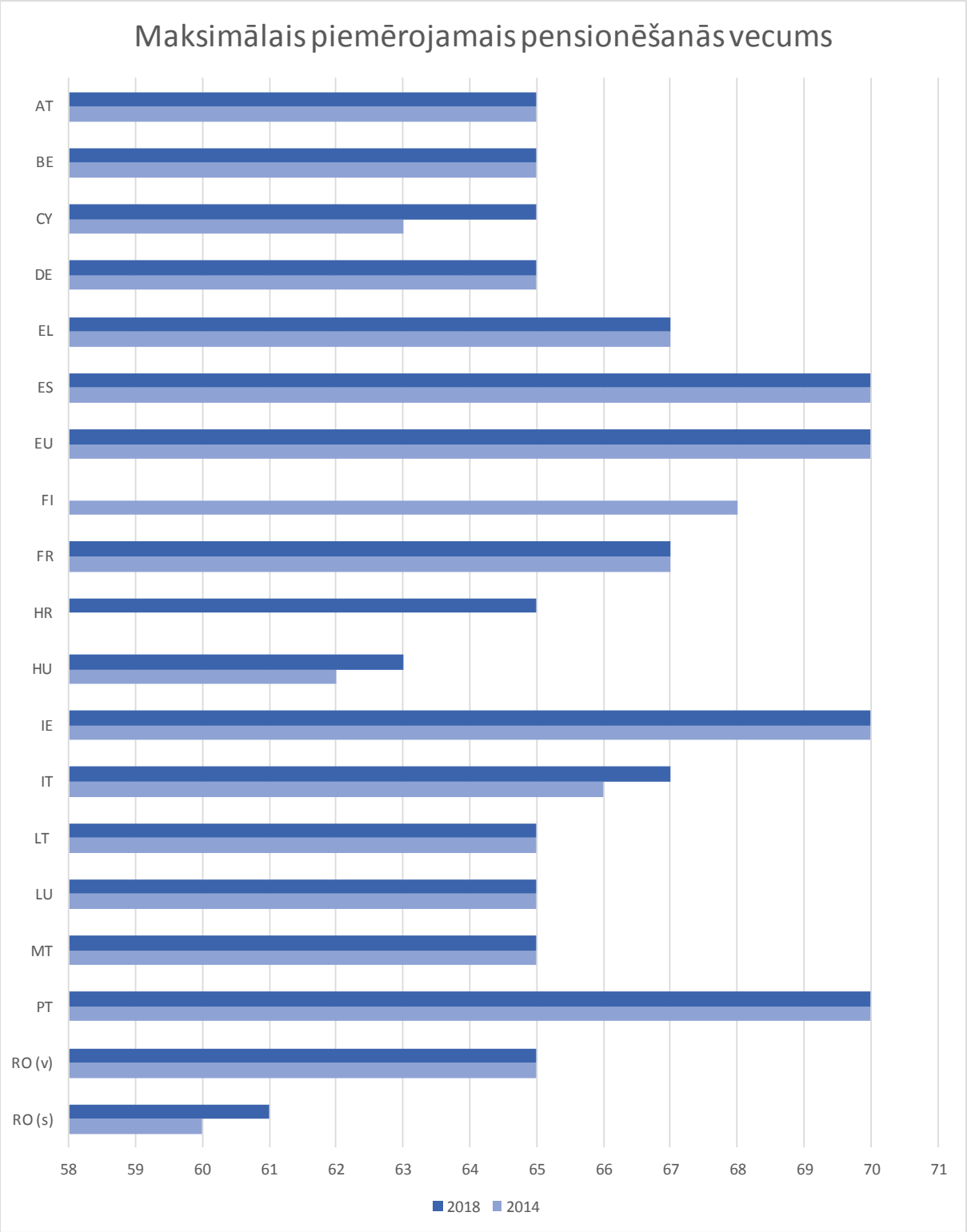
3.1. Parastais pensionēšanās vecums dalībvalstu centrālajos civildienestos

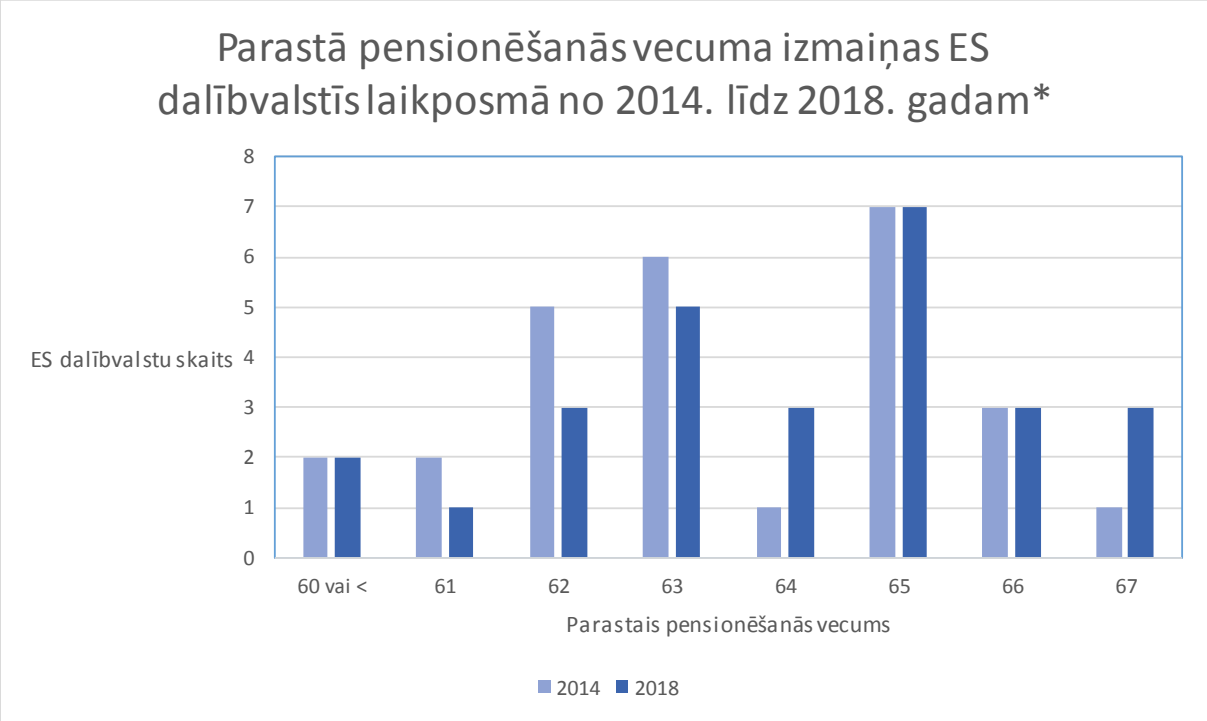
3.2. Minimālais pensionēšanās vecums

3.3. Maksimālais pensionēšanās vecums

3.4. Dalībvalstu civildienestu ierēdņu pensionēšanās vecuma izmaiņu novērtējums

* *Šīs tabulas pamatā ir 3.2. tabulā norādītie dati. To valstu gadījumā, kurās sievietēm un vīriešiem ir noteikts atšķirīgs pensionēšanās vecums, šajā tabulā ir atspoguļota lielākā vērtība.*

Iepriekšējās diagrammās ir atspoguļotas ES dalībvalstu centrālās valdības civildienesta ierēdņiem piemērojamā minimālā, parastā un maksimālā pensionēšanās vecuma izmaiņas laikposmā no 2014. līdz 2018. gadam.

Ir novērojamas atšķirības, jo dažās dalībvalstīs nepastāv minimālais pensionēšanās vecums, savukārt citās nepastāv atšķirība starp centrālo dienestu civildienesta ierēdņu maksimālo pensionēšanās vecumu un parasto pensionēšanās vecumu.

Ņemot to vērā, lai arī šie dati sniedz lietderīgas norādes par dalībvalstu centrālajos dienestos piemērojamo attiecīgo pensionēšanās vecumu, visi salīdzinājumi būtu jādara piesardzīgi.

2014. gada novērtējums rāda, ka vienā dalībvalstī pastāvēja lielāks parastais pensionēšanās vecums nekā ES darbiniekiem noteiktais parastais pensionēšanās vecums — 66 gadi — un ka parastā pensionēšanās vecuma diapazons visās dalībvalstīs bija no 58 līdz 67 gadiem.

2018. gada novērtējums rāda, ka trijās dalībvalstīs bija lielāks parastais pensionēšanās vecums nekā ES darbiniekiem noteiktais parastais pensionēšanās vecums un parastā pensionēšanās vecuma diapazons visās dalībvalstīs bija no 59 līdz 67 gadiem.

Ņemot vērā iepriekš minēto, ir vērojams, ka:

- pašreizējais maksimālais ES darbinieku pensionēšanās vecums (70 gadi) atbilst augstākajam dalībvalstu centrālajos civildienestos piemērojamajam standartam,

- pašreizējais minimālais ES darbinieku pensionēšanās vecums (58 gadi) ir mazāks nekā vidējais minimālais pensionēšanās vecums, kas piemērojams datus iesniegušo dalībvalstu centrālajos civildienestos (59,4 gadi)[6],
- pēc ES darbinieku parastā pensionēšanās vecuma palielināšanas no 60 līdz 66 gadiem laikposmā no 2004. līdz 2014. gadam dalībvalstīs ir novērojams "izlīdzināšanas" efekts,
- pārskata periodā dalībvalstīs ir novērojamas pastāvīgas atšķirības,
- laikposmā no 2014. gada līdz 2018. gadam vidējais parastais pensionēšanās vecums datus iesniegušajās dalībvalstīs palielinājās mazāk nekā par vienu gadu,
- 2018. gadā 89 % datus iesniegušo dalībvalstu parastais pensionēšanās vecums bija vienāds ar ES darbinieku parasto pensionēšanās vecumu vai mazāks par to,
- kopš 2014. gada reformas parastais pensionēšanās vecums, ko saskaņā ar Civildienesta noteikumu 77. pantu piemēro štata darbiniekiem, turpina būt viens no lielākajiem piemērojamajiem vecumiem salīdzinājumā ar dalībvalstu centrālajos civildienestos piemērojamo pensionēšanās vecumu.

4. IESTĀŽU IERĒDŅU PAREDZAMĀ DZĪVES ILGUMA IZMAIŅAS

ES iestāžu darbinieku paredzamā dzīves ilguma izmaiņu novērtējuma pamatā ir Civildienesta noteikumu XII pielikumā izklāstītie demogrāfiskie parametri. Tie paši parametri tiek izmantoti, lai veiktu ES ierēdņu pensiju shēmas ikgadējo un piecu gadu aktuāro novērtējumu.

Eurostat vāc šos demogrāfiskos parametrus ik gadu, pamatojoties uz novērojumiem par shēmas dalībnieku sastāvu/populāciju, kas ietver aktīvajā dienestā esošus darbiniekus un pensionārus. Informācija tiek saņemta no tām iestādēm un aģentūrām, kuru darbinieki ir iekļauti šajā shēmā.

Jo īpaši tiek novērtēts iestāžu ierēdņu un citu darbinieku paredzamais dzīves ilgums, pamatojoties uz dzīves ilguma tabulu, kuru *Eurostat* izstrādājis ES ierēdņu pensiju shēmas aktuārā novērtējuma veikšanai. Dzīves ilguma tabula atspoguļo visa shēmas sastāva/populācijas raksturiezīmes, tādējādi tā ir balstīta uz shēmai pilnībā atbilstošu sastāvu/populāciju, kas novērš neobjektivitātes efektu. Mirstības rādītājus atspoguļojošās dzīves ilguma tabulas atjaunina reizi piecos gados, lai tās atspoguļotu arī nesenākos mirstības novērojumus[7].

4.1. Metodoloģiskie aspekti

Savā 2013. un 2018. gada ES ierēdņu pensiju shēmas piecgades novērtējumā *Eurostat* izmantoja uz nākotni vērstas dzīves ilguma tabulas. Tās ir apstiprinājuši ārējie aktuāri, kas norīkoti saskaņā ar Civildienesta noteikumu XII pielikuma 13. panta 2. punktu.

Uz nākotni vērstajās dzīves ilguma tabulās ir ņemti vērā mirstības rādītāji atkarībā no vecuma un aplūkotā gada. Tāpat tajās ir ņemtas vērā nākotnē paredzamās mirstības izmaiņas, ņemot vērā noteikta kopuma dzīves laikā novērotās un prognozētās mirstības izmaiņas[8].

---

[6] Jāatceras, ka no 2014. gada priekšlaicīgas pensionēšanas gadījumā vienmēr tiek piemērots ievērojams naudassods, kas samazina attiecīgo pensiju par 3,5 % par katru parastā un faktiskā pensionēšanās vecuma atšķirības gadu.

[7] Civildienesta noteikumu XII pielikuma 9. pants.

[8] Piemēram, 2018. gadā paredzamais dzīves ilgums 65 gadu vecumā tiktu pārskatīts, izmantojot mirstības rādītāju, kas novērots 65 gadu vecumam 2018. gadā, un paredzamos mirstības rādītājus 66 gadu vecumam 2019. gadā, 67 gadu vecumam 2020. gadā un tā tālāk, tādējādi paredzot nākotnes izmaiņas mirstības tendencēs.

Uz nākotni vērsto dzīves ilguma tabulu izmantošana ir aktuāra paraugprakse — uzskatāms, ka labāk lietot tās nekā dzīves ilguma tabulas par noteiktiem periodiem, kurās izmanto viena gada (vai gadu kopas) mirstības rādītājus, pieņemot, ka šie rādītāji ir attiecināmi uz visu personas atlikušo dzīvi. Pretēji uz nākotni vērstajām dzīves ilguma tabulām dzīves ilguma tabulas par noteiktiem periodiem neatspoguļo nekādas turpmākas izmaiņas mirstības rādītājos[9]. Tāpēc izvēlētās metodikas rezultātā tiek iegūts lielāks paredzamā dzīves ilguma palielinājums nekā tad, ja būtu izmantota pieeja, kas balstās uz dzīves ilguma tabulām par noteiktiem periodiem.

Eurostat izstrādātās uz nākotni vērstās ES dzīves ilguma tabulas (*EULT*) ietver paredzamā dzīves ilguma pastāvīgas palielināšanās tendenci 20 gadus ilgā laika posmā, pamatojoties uz pensiju shēmā iekļauto ES ierēdņu kopas mirstības izmaiņām. Šīs tabulas pamatā ir ES ierēdņu pensiju shēmas dalībnieku mirstības novērojumi, tādējādi tiek novērsti iespējami ārēji neobjektivitātes faktori.

Uz nākotni vērstas dzīves ilguma tabulas izmantošana atbilst aktuārajai paraugpraksei. Šis paredzamais dzīves ilgums ir atspoguļots ES ierēdņu pensiju shēmas novērtējumā. Uz tā pamata ik gadu tiek koriģētas pensiju iemaksas likmes ar mērķi nodrošināt shēmas līdzsvarotību.

4.2. ES darbinieku paredzamā dzīves ilguma 2013. un 2018. gadā salīdzinājums

Vīriešiem un sievietēm ir atšķirīgi mirstības rādītāji. Attiecīgi 2013. un 2018. gada aktuārās dzīves ilguma tabulas tika aprēķinātas atsevišķi, kas atbilst aktuārajai paraugpraksei.

Vīrieši

Vecums	Paredzamais dzīves ilgums 2013. g.	Paredzamais dzīves ilgums 2018. g.	Paredzamā dzīves ilguma palielinājums (2014–2018)
18	65,7	65,8	0,078
19	64,8	64,8	0,078
20	63,8	63,8	0,078
21	62,8	62,9	0,078
22	61,8	61,9	0,078
23	60,8	60,9	0,078
24	59,8	59,9	0,078
25	58,8	58,9	0,078
26	57,9	57,9	0,078
27	56,9	57,0	0,078
28	55,9	56,0	0,078
29	54,9	55,0	0,078
30	53,9	54,0	0,078
31	52,9	53,0	0,078
32	51,9	52,0	0,078
33	51,0	51,0	0,078
34	50,0	50,1	0,078
35	49,0	49,1	0,078
36	48,0	48,1	0,078
37	47,0	47,1	0,078
38	46,0	46,1	0,078
39	45,1	45,1	0,079
40	44,1	44,2	0,079

Sievietes

Vecums	Paredzamais dzīves ilgums 2013. g.	Paredzamais dzīves ilgums 2018. g.	Paredzamā dzīves ilguma palielinājums (2014–2018)
18	67,8	68,3	0,559
19	66,8	67,3	0,559
20	65,8	66,3	0,559
21	64,8	65,4	0,559
22	63,8	64,4	0,559
23	62,8	63,4	0,559
24	61,8	62,4	0,559
25	60,8	61,4	0,559
26	59,8	60,4	0,559
27	58,9	59,4	0,559
28	57,9	58,4	0,560
29	56,9	57,4	0,560
30	55,9	56,4	0,560
31	54,9	55,5	0,560
32	53,9	54,5	0,560
33	52,9	53,5	0,560
34	51,9	52,5	0,560
35	50,9	51,5	0,560
36	50,0	50,5	0,560
37	49,0	49,5	0,560
38	48,0	48,5	0,560
39	47,0	47,6	0,560
40	46,0	46,6	0,560

[9] Tāpēc dzīves ilguma tabulās par noteiktiem periodiem ir norādīts vidējais papildu gadu skaits, kurus cilvēks nodzīvotu, ja visu šā cilvēka atlikušo dzīvi attiecīgajā apvidū un laika periodā izpildītos vecumam noteiktie mirstības rādītāji. Tabulās tiek ņemts vērā fakts, ka mirstība vidēji palielinās līdz ar vecumu, taču tajās nav atspoguļotas mirstības izmaiņas laika gaitā. Šādā gadījumā tiek pieņemts, ka mirstība nākotnē būs identiska pašlaik novērotajai mirstībai.

41	43,1	43,2	0,079
42	42,1	42,2	0,079
43	41,2	41,2	0,079
44	40,2	40,3	0,080
45	39,2	39,3	0,081
46	38,3	38,3	0,082
47	37,3	37,4	0,083
48	36,3	36,4	0,084
49	35,4	35,5	0,086
50	34,4	34,5	0,087
51	33,5	33,6	0,090
52	32,5	32,6	0,092
53	31,6	31,7	0,096
54	30,6	30,7	0,100
55	29,7	29,8	0,105
56	28,8	28,9	0,112
57	27,8	28,0	0,120
58	26,9	27,0	0,129
59	26,0	26,1	0,138
60	25,1	25,2	0,146
61	24,2	24,3	0,155
62	23,3	23,5	0,163
63	22,4	22,6	0,172
64	21,5	21,7	0,179
65	20,7	20,8	0,184
66	19,8	20,0	0,183

41	45,0	45,6	0,560
42	44,1	44,6	0,560
43	43,1	43,6	0,561
44	42,1	42,7	0,561
45	41,1	41,7	0,562
46	40,1	40,7	0,563
47	39,2	39,7	0,564
48	38,2	38,8	0,566
49	37,2	37,8	0,568
50	36,3	36,9	0,570
51	35,3	35,9	0,573
52	34,4	34,9	0,577
53	33,4	34,0	0,582
54	32,5	33,0	0,588
55	31,5	32,1	0,596
56	30,6	31,2	0,605
57	29,6	30,2	0,616
58	28,7	29,3	0,629
59	27,8	28,4	0,645
60	26,8	27,5	0,659
61	25,9	26,6	0,672
62	25,0	25,7	0,682
63	24,1	24,8	0,690
64	23,2	23,9	0,695
65	22,3	23,0	0,697
66	21,5	22,2	0,696

Aktīvā nodarbinātībā iesaistīto darbinieku (18–66[10]) paredzamā dzīves ilguma 2013. un 2018. gadā salīdzinājums norāda uz nelielu paredzamā dzīves ilguma palielinājumu.

Vīriešu dzīves ilguma tabula par 2018. gadu norāda uz ļoti nelielu paredzamā dzīves ilguma palielināšanos, kuras diapazons ir no 0,078 gadiem (28 dienas) mazākā aktīvas nodarbinātības vecumā līdz 0,184 gadiem (2 mēneši un 6 dienas) parastā pensionēšanās vecumā.

Sieviešu dzīves ilguma tabula par 2018. gadu norāda uz nelielu paredzamā dzīves ilguma palielināšanos, kuras diapazons ir no 0,559 gadiem (6 mēneši un 24 dienas) mazākā aktīvas nodarbinātības vecumā līdz 0,697 gadiem (8 mēneši un 14 dienas) pensionēšanās vecumā.

Kopumā ES dzīves ilguma tabulas izmaiņas norāda uz iestāžu darbinieku paredzamā dzīves ilguma nelielu palielinājumu, t. i., četriem mēnešiem mazākā vecumā un pieciem mēnešiem parastā pensionēšanās vecumā.

5. ATTĪSTĪBA DALĪBVALSTĪS

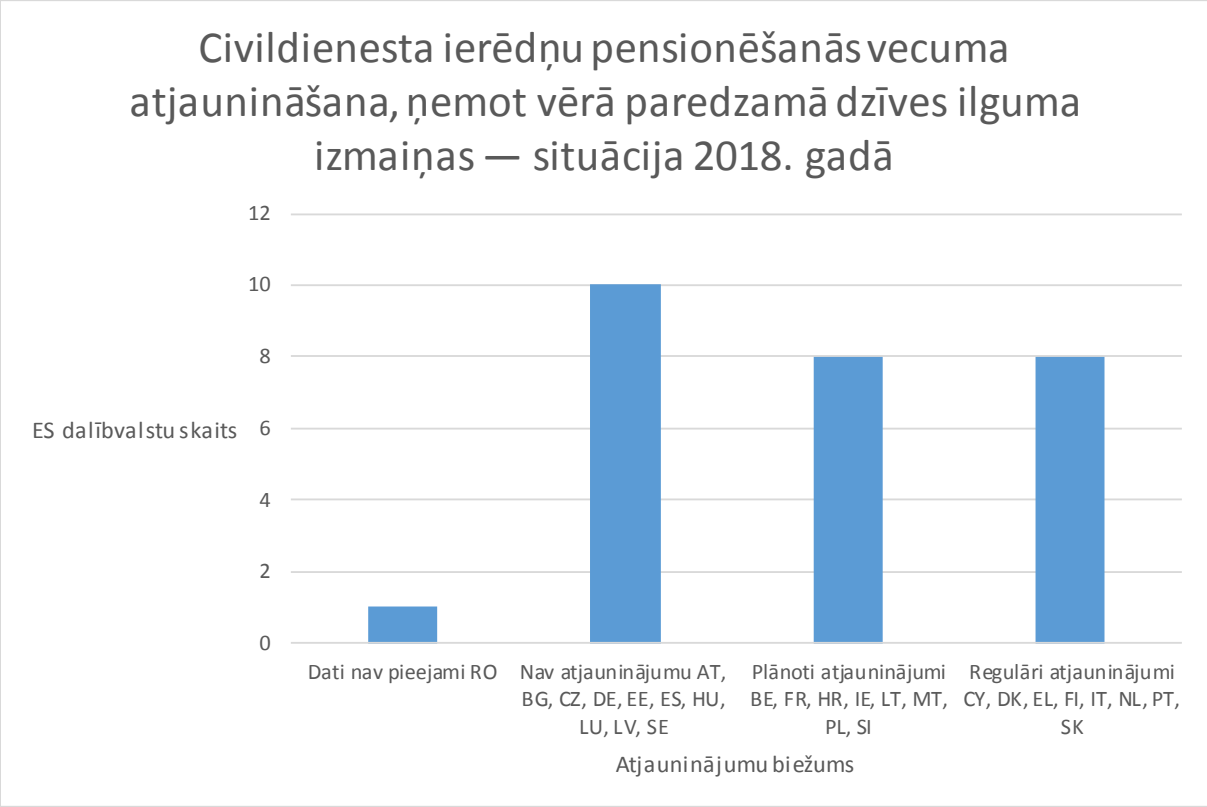
Papildus šā ziņojuma 3. un 4. punktā veiktajam novērtējumam Komisija ir arī aplūkojusi dalībvalstu pensiju sistēmu attīstību.

5.1. Pensionēšanās vecuma atjaunināšana, ņemot vērā paredzamā dzīves ilguma izmaiņas

Lielākajā daļā dalībvalstu pensionēšanās vecumu atjaunina regulāri vai periodiski ar mērķi atspoguļot paredzamā dzīves ilguma attīstību.

Pamatojoties uz informāciju, ko atbildējušās dalībvalstis sniedza 83. panta jautājumu darba grupā, dalībvalstu vidū ir noteiktas atšķirīgas metodes, ko izmanto pensionēšanās vecuma atjaunināšanai, ņemot vērā paredzamā dzīves ilguma izmaiņas.

[10] Jānorāda, ka saskaņā ar Civildienesta noteikumu 52. pantu var strādāt līdz 67 gadu vecumam (ja to uzskata par attaisnotu dienesta interesēs) vai 70 gadu vecumam (izņēmuma gadījumā).

5.2. Novērotā dalībvalstu pensiju sistēmu attīstība

Pasaules finanšu krīzes rezultātā daudzas valstis ir īstenojušas pasākumus ar mērķi uzlabot savu pensiju sistēmu finansiālo stabilitāti. Jo īpaši, kā liecina 2015. un 2018. gada ziņojumos par pensiju pietiekamību konstatētās krīzes un pēckrīzes reformu tendences, pensiju stabilitātes uzlabošana pārskata periodā joprojām bija pensiju reformu uzmanības centrā. Tās uzlabojumi tika panākti, lielākoties pielāgojot pensiju izmaksas ilgumu paredzamajam dzīves ilgumam. Tomēr dažādas dalībvalstis to ir īstenojušas no atšķirīgiem sākumpunktiem, dažādās vērienīguma pakāpēs un liekot atšķirīgu uzsvaru uz dzimumiem[11]. 2020. gadā lielākajā daļā dalībvalstu pensionēšanās vecums bija mazāks nekā ES darbinieku pensionēšanās vecums.

Turklāt dažas nesen īstenotas pensiju reformas bija vērstas uz pensiju saņemšanai noteikto vecuma prasību mīkstināšanu, pensiju pabalstu, tostarp pirmā līmeņa pensiju, palielināšanu un pensiju seguma paplašināšanu[12]. Dažos gadījumos tika apturēta vai atlikta likumdevēja apstiprināto reformu ietekme (piemēram, "pensiju pārrēķina indeksa" un ilgtspējas faktora piemērošana) vai tika radītas jaunas pagaidu iespējas pensionēties priekšlaicīgi[13]. Citos gadījumos 2008.–2012. gada finanšu krīzes radītais reformu impulss pēdējā laikā ir mazinājies, un vairākas dalībvalstis pat ir atcēlušas likumdevēja jau apstiprinātās reformas, dažkārt atjaunojot mazāku pensionēšanās vecumu sievietēm un vīriešiem.

Turklāt saskaņā ar ilgtermiņa prognozēm, par kurām ziņoja lielākā daļa dalībvalstu, vismaz līdz 2030. gadam netiek plānots palielināt pensionēšanās vecumu virs 66 gadiem[14].

---

11 Eiropas Komisija un Sociālās aizsardzības komiteja, *2018 Pension Adequacy report*, 101. un 102. lpp.

12 ESAO, *Pensions at a Glance, 2019*. Padome savos 2020. gada 8. jūnija secinājumos Nr. 8635/20 par Eiropas Revīzijas palātas Īpašo ziņojumu Nr. 15/2019 "2014. gada civildienesta reformu kopuma īstenošana Komisijā. Lieli ietaupījumi, tomēr ne bez sekām personālam" aicināja Komisiju pārraudzīt faktiskā pensionēšanās vecuma attīstību un šim nolūkam izmantot aktuālus, salīdzināmus datus par dalībvalstu pensiju sistēmām, atsaucoties uz ESAO pētījumu *Pensions at a Glance*.

13 Eiropas Komisija un Ekonomikas politikas komiteja, *2021 Ageing Report*, pamatā esošie pieņēmumi un prognozēšanas metodika, 35. lpp.

14 Eiropas Komisija un Sociālās aizsardzības komiteja, *2018 Pension Adequacy report*, 126. lpp., 10. tabula.

Visbeidzot, šķiet, ka vairākās dalībvalstīs nesen ir pieņemti elastīgi pensionēšanās noteikumi, kuru mērķis ir veicināt ilgāku darba mūžu un atvieglot pāreju uz pensionēšanos, tostarp elastīgi veidi, kā pāriet no nodarbinātības uz pilnīgu pensionēšanos[15].

SECINĀJUMI

(1) Kopš 2014. gada dažas dalībvalstis ir palielinājušas savu centrālo dienestu civildienesta ierēdņiem piemērojamo parasto pensionēšanās vecumu. Taču 2018. gada beigās vairāk nekā 89 % datus iesniegušo dalībvalstu parastais pensionēšanās vecums bija vienāds ar tiesību aktos noteikto ES darbinieku pensionēšanās vecumu — 66 gadiem — vai mazāks par to.

(2) ES dzīves ilguma tabulu izmaiņas, kuru pamatā ir aktuārajai paraugpraksei atbilstīga metodika, liecina, ka pārskata periodā iestāžu darbinieku paredzamais dzīves ilgums vidēji ir palielinājies ļoti nedaudz.

(3) Ņemot vērā valstu centrālajos civildienestos novērotās pensionēšanās vecuma izmaiņas un ES darbinieku paredzamā dzīves ilguma nelielo palielināšanos, pašreizējais ES darbinieku pensionēšanās vecums — 66 gadi — tiek novērtēts kā piemērots un atbilstošs augstākajiem standartiem, ko piemēro dalībvalstu civildienestos.

(4) Šo novērtējumu apstiprina arī analīze, kas veikta attiecībā uz attīstību dalībvalstīs. ES darbinieku pensionēšanās vecums joprojām ir viens no augstākajiem piemērojamajiem vecumiem salīdzinājumā ar dalībvalstu pensiju sistēmās spēkā esošo vecumu. Turklāt nesenā notikumu attīstība liecina par tendenci atcelt dažus pagātnē pieņemtus lēmumus attiecībā uz parastā pensionēšanās vecuma palielināšanu.

(5) Tāpēc pašlaik nav pamata iesniegt priekšlikumu par Civildienesta noteikumu 77. pantā noteiktā 66 gadu pensionēšanās vecuma grozīšanu.

[15] Eiropas Komisija un Sociālās aizsardzības komiteja, *2018 Pension Adequacy report*, 103. lpp.